

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

3 päivänä syyskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Lentoliikenne – Asetus (EY) N:o 261/2004 – 7 artikla – Oikeus korvaukseen lennon viivästymisen tai peruuttamisen vuoksi – Korvausta koskevat menettelytavat – Kansallisessa valuutassa ilmaistu vaatimus – Kansallinen säännös, jonka mukaan velkoja ei saa valita valuttaa

Asiassa C-356/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy (Varsovan paikallistuomioistuimen 15. talousasioita käsittelevä jaosto, Puola) on esittänyt 16.4.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.5.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Delfly sp. z o.o.

vastaan

Smartwings Poland sp. z o.o., aiemmin Travel Service Polska sp. z o.o.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. S. Rossi sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: P. Pikamäe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Delfly sp. z o.o., edustajanaan J. Pruszyński, adwokat,
- Smartwings Poland sp. z o.o., aiemmin Travel Service Polska sp. z o.o., edustajanaan M. Skrzypek, adwokat,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinään B. Sasinowska ja N. Yerrell,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsyä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 7 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Delfly sp. z o.o. ja lentoyhtiö Smartwings Poland sp. z. o. o., aiemmin Travel Service sp. z o.o., ja jossa on kyse asetukseen N:o 261/2004 perustuvasta korvausvaatimuksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”Lentoliikenteen alalla toteutettavalla [unionin] toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojan yleiset vaatimukset.”
- 4 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Tätä asetusta sovelletaan
 - a) matkustajiin, jotka lähtevät jäsenvaltion alueella sijaitsevalta ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuulualta lentoasemalta;
 - b) matkustajiin, jotka lähtevät kolmannessa maassa sijaitsevalta lentoasemalta jäsenvaltion alueella sijaitsevalle ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuulualle lentoasemalle ja jotka eivät ole saaneet etuuskia tai korvausta ja apua kyseisessä kolmannessa maassa, mikäli kyseisestä lennosta vastaa yhteisön lentoliikenteen harjoittaja.”
- 5 Mainitun asetuksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus korvaukseen”, säädetään seuraavaa:
”1. Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:
 - a) 250 euroa lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1 500 kilometriä;
 - b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;
 - c) 600 euroa lentojen osalta, joihin ei voida soveltaa a tai b alakohtaa.

Lennon pituutta määriteltäessä on perusteena käytettävä viimeistä määräpaikkaa, johon matkustaja saapuu myöhässä aikataulun mukaisesta saapumisajasta siksi, että lennolle pääsy on evätty tai lento on peruutettu.

– –]3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu korvaus on maksettava käteisenä, sähköisenä pankkisiirtona, pankkisiirtona, sekillä tai, matkustajan allekirjoitetulla suostumuksella, matkakuponkeina ja/tai muina palveluina.

– –”

Puolan oikeus

Siviiliprosessilaki

- 6 17.11.1964 annetun siviiliprosessilain (ustawa Kodeks postępowania cywilnego), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (jäljempänä siviiliprosessilaki), 321 §:n 1 momentissa säädetään, että tuomioistuimien ei voi antaa ratkaisua seikasta, jota vaatimus ei koske, eikä lausua kanteen ulkopuolelta.
- 7 Siviiliprosessilain 505¹ §:n, joka koskee yksinkertaistettua menettelyä, 1 momentissa säädetään, että kyseistä menettelyä sovelletaan sopimuksiin perustuviin vaatimuksiin, kun riidan kohteen arvo on enintään 20 000 Puolan zlotya (PLN) (noin 4 487 euroa), ja vaatimuksiin, jotka perustuvat takaukseen, laatutakuuseen tai kuluttajille myydyin tavarain sopimuksenvastaisuuteen, kun sopimuksen arvo ei ylitä mainittua määrää.
- 8 505⁴ §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuoto on seuraava:

”Kanteen muuttaminen ei ole sallittua.”

Siviililaki

- 9 23.4.1964 annetun siviililain (ustawa Kodeks cywilny), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan (Dz. U. 2018, järjestysnumero 1025), 358 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos Puolan tasavallan alueella täytettävän veloitteen kohde on ulkomaan valuutassa ilmaistu rahasumma, velallinen voi täyttää suorituksen Puolan valuutassa, ellei laissa, tuomioistuimen ratkaisussa, johon velvoite perustuu, tai oikeustoimissa määrätä, että suoritus voidaan täyttää ainoastaan ulkomaan valuutassa.

2. Ulkomaan valuutan arvo määritellään Puolan keskuspankin vaatimuksen erääntymispäivänä julkaiseman keskikurssin mukaan, ellei laissa, tuomioistuimen ratkaisussa tai oikeustoimissa muuta määrätä.

3. Jos velallinen on viivästynyt suorituksen täyttämässä, velkoja voi vaatia, että suoritus täytetään Puolan valuutassa Puolan keskuspankin maksun suorittamispäivänä julkaiseman keskikurssin mukaan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 X:llä oli vahvistettu varaus Smartwings Poland -nimiseltä lentoyhtiöltä, joka oli aiemmin nimeltään Travel Service ja jonka kotipaikka on Varsova (Puola), lennolle kolmannessa maassa sijaitsevasta kaupungista A Puolassa sijaitsevaan kaupunkiin B. Hän ilmoittautui kyseisen lennon lähtöselvitykseen 23.7.2017 oikea-aikaisesti. Lento viivästyi yli kolme tuntia. Ei ole osoitettu, että X olisi saanut lähtömaana olevassa kolmannessa maassa asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja etuuksia, korvausta tai apua.

- 11 X, jolla oli oikeus vaatia kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla 400 euron suuruista korvausta, siirsi saatavansa Delflylle, joka on Varsovaan sijoittautunut yhtiö. Delfly vaati sitten ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta velvoittamaan Smartwings Polandin, joka oli aiemmin nimeltään Travel Service, maksamaan sille 1 698,64 zlotya, joka oli 400 euroa asian vireillepanohetkellä voimassa olleen Puolan keskuspankin vaihtokurssin mukaan. Kyseisen tuomioistuimen esittämistä selityksistä ilmenee, että siviiliprosessilain 505¹ §:n mukaan sopimusvelvoitteita koskevat riidat on käsiteltävä yksinkertaistetussa menettelyssä, kun kysymyksessä oleva summa ei ylitä 20 000 zlotya (noin 4 487 euroa).
- 12 Smartwings Poland, aiemmin Travel Service, vaati korvausvaatimuksen hylkäämistä mm. siitä syystä, että vaatimus oli kansallisen oikeuden säännösten vastaisesti ilmaistu väärässä valuutassa eli Puolan zlotyina eurojen asemesta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että yksinkertaistetun menettelyn osalta siviiliprosessilain 505⁴ §:ssä ei säädetä mahdollisuudesta muuttaa kannetta. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että sen valuutan muuttamista, jossa vaatimus on ilmaistu, on pidettävä kanteen muuttamisena.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) on tulkinnut 23.4.1964 annetun siviililain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 358 §:ää 16.5.2012 asiassa III CSK 273/11 antamassaan tuomiossa. Se toteaa, että tässä asiassa kyseessä ollut saatava oli merkitty ulkomaan valuutassa ja asianosaiset eivät päässeet yksimielisyyteen siitä, oliko sen muuntaminen Puolan zlotyiksi sallittua. Kun velallinen ei ollut valinnut saatavan suorittamista Puolan valuutassa ja kun asianosaiset olivat tästä erimielisiä, Sąd Najwyższy katsoi, että velkoja voi vaatia suorituksen vain ulkomaan valuutassa. Kyseisen ylimmän tuomioistuimen mukaan ainoastaan velallisella on oikeus valita valuutta, jossa se täyttää suorituksensa, sekä silloin, kun se täyttää sen määräajassa, että silloin, kun kyse on tavallisesta viivästyksestä tai velallisesta johtuvasta myöhästymisestä. Siinä tapauksessa, että myöhästymisen sellaisen veloitteen täyttämässä, jonka kohde on vieraassa valuutassa ilmaistu rahamäärä, johtuu velallisesta, ainoastaan velkojalla on oikeus valita sovellettava vaihtokurssi. Lisäksi velkojalla on oikeus valita vaihtokurssi vain, jos velallinen on valinnut Puolan valuutan.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa myös, että tämä tuomio on ollut perustana oikeuskäytännölle, jonka mukaisesti kansalliset tuomioistuimet hylkäävät viivästyneen lennon seurauksia koskevat korvausvaatimukset, joissa vaatimus on ilmaistu kansallisessa valuutassa, vaikka saatava oli ulkomaan valuutan määräinen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että tuomioistuimen on mahdoton ratkaista tällaista asiaa sen vuoksi, että siviiliprosessilain 321 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin ei saa antaa ratkaisua seikasta, jota vaatimus ei koske.
- 15 Kuten ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset ovat seurausta siitä, että Puolan tuomioistuimet eivät tulkitse asetuksen N:o 261/2004 säännöksiä yhdenmukaisesti siltä osin kuin kyse on sellaisten riitojen ratkaisusta, joissa kantaja vaatii hänelle lennon viivästymisestä aiheutuneesta vahingosta korvausta, joka on ilmaistu kansallisessa valuutassa.
- 16 Näissä olosuhteissa Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XV Wydział Gospodarczy päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [asetuksen N:o 261/2004] 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että säännöksellä säännellään korvausveloitteen laajuuden lisäksi myös tämän veloitteen täyttämistapaa?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voiko matkustaja tai hänen oikeusseuraajansa vaatia tehokkaasti maksamaan 400:aa euroa vastaavan rahamäärän, joka on määritelty muussa valuutassa, erityisesti sellaisessa kansallisessa valuutassa, joka on käytössä peruutetun tai viivästyneen lennon matkustajan asuinpaikassa?

- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, mitä kriteerejä sovelletaan määriteltäessä valuutta, jossa matkustaja tai hänen oikeusseuraajansa voi vaatia maksua, ja mitä vaihtokurssia on sovellettava?
- 4) Ovatko [asetuksen N:o 261/2004] 7 artiklan 1 kohta tai muut säännökset esteenä sellaisten kansallisen oikeuden velvoitteen suorittamista koskevien säännösten soveltamiselle, joiden perusteella matkustajan tai hänen oikeusseuraajansa nostama kanne on hylättävä ainoastaan siksi, että vaatimus on määritelty virheellisesti matkustajan asuinpaikassa käytössä olevassa kansallisessa valuutassa eikä euroissa asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, selvittää ennen kaikkea, onko asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että matkustaja, jonka lento on peruutettu tai viivästynyt pitkäaikaisesti, tai hänen oikeusseuraajansa voi vaatia tässä säännöksessä tarkoitetun korvauksen maksamista sellaisessa kansallisessa valuutassa, joka on käytössä hänen asuinpaikassaan, niin että mainittu säännös on esteenä jäsenvaltion säännöstölle tai oikeuskäytännölle, jonka mukaan tällaisen matkustajan tai hänen oikeusseuraajansa tässä tarkoituksessa esittämä vaatimus hylätään yksin siitä syystä, että hän on ilmaissut sen tässä kansallisessa valuutassa.
- 18 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava korvaus, jonka suuruus vaihtelee 250 eurosta 600 euroon kyseessä olevien lentojen pituuden perusteella.
- 19 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 3 kohdassa säädetään, että asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu korvaus on maksettava käteisenä, sähköisenä pankkisiirtona, pankkisiirtona, sekillä tai matkustajan allekirjoitetulla suostumuksella, matkakuponkeina ja/tai muina palveluina.
- 20 Kyseisen 7 artiklan 1 kohdan ja 3 kohdan sanamuotojen vertailusta käy ilmi, että vaikka kyseinen korvaus voidaan tapauksen mukaan maksaa jollakin siinä mainituista tavoista, vastaavaa valinnanvapautta ei sen sijaan nimenomaisesti ole säädetty siltä osin kuin kyse on kansallisesta valuutasta – muusta kuin eurosta – jossa korvaus maksetaan.
- 21 Tästä vertailusta ei kuitenkaan voida vastakohtaispäätelmään turvautuen päätellä, että muuta kansallista valuuttaa kuin euroa koskeva valinnanvapaus olisi ensi näkemältä poissuljettu.
- 22 Ensiksi on nimittäin muistutettava, että kuten asetuksen N:o 261/2004 ensimmäisestä perustelukappaleesta selvästi ilmenee, asetuksen pääasiallisena tavoitteena on matkustajien suojelun korkean tason varmistaminen (ks. vastaavasti esim. tuomio 17.9.2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 23 Unionin tuomioistuin on siten katsonut, että tämän tavoitteen mukaisesti säännöksiä, joilla lentomatkustajille annetaan oikeuksia, on tulkittava laajasti (ks. vastaavasti esim. tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 45 kohta sekä tuomio 4.10.2012, Finnair, C-22/11, EU:C:2012:604, 23 kohta).
- 24 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 261/2004 7 artiklassa säädettyä oikeutta korvaukseen on tulkittava laajasti.

- 25 Kuten unionin tuomioistuin on todennut, asetuksella N:o 261/2004 pyritään korjaamaan vakimuotoisesti ja välittömästi matkustajien lentoliikenteessä aiheutuvien vakavien haittojen muodostamat eri vahingot (ks. vastaavasti esim. tuomio 10.1.2006, IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, 43 ja 45 kohta), ja erityisesti suorittamaan korvaus näin vahinkoa kärsineille matkustajille.
- 26 Se, että tällaisista vahingoista korvauksen saamista koskevan oikeuden edellytykseksi asetetaan, että vahinkoa kärsineelle matkustajalle on maksettava korvaus euroissa, kaikki muut kansalliset valuutat pois sulkien, merkitsee tämän oikeuden käyttämisen rajoittamista ja tämän tuomion 24 kohdassa mieliin palautetun laajan tulkinnan vaatimuksen noudattamatta jättämistä.
- 27 Toiseksi on todettava, että asetusta N:o 261/2004 sovelletaan matkustajiin tekemättä heidän välillään eroa kansalaisuuden tai asuinpaikan perusteella, koska merkityksellinen kriteeri on asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettu kriteeri eli lentoaseman, jolta nämä matkustajat lähtevät, sijaintipaikka.
- 28 Kaikkien matkustajien, joilla on oikeus korvaukseen asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan nojalla, on siis katsottava olevan toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa, koska tämän säännöksen nojalla korvattava vahinko korjataan heidän kaikkien osalta vakimuotoisesti ja välittömästi.
- 29 Kaikkia unionin toimia, kuten asetusta N:o 261/2004, on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tulkittava kaiken primaarioikeuden mukaisesti ja näin ollen myös yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tilanteita ei kohdella samalla tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. esim. tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 48 kohta).
- 30 Se, että asetetaan edellytys, jonka mukaan asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetty korvaus, jota vahinkoa kärsinyt matkustaja tai hänen oikeusseuraajansa vaatii, voidaan suorittaa vain euroissa siten, että suljetaan pois, kuten pääasiassa, kansallinen valuutta, joka on käytössä euroalueeseen kuulumattomassa jäsenvaltiossa, voi johtaa vahinkoa kärsineiden matkustajien tai heidän oikeusseuraajiensa erilaiseen kohteluun ilman että tälle erilaiselle kohtelulle voitaisiin esittää mitään objektiivisia perusteluja.
- 31 Edellä esitetystä seuraa, että olisi asetuksessa N:o 261/2004 tarkoitettujen lentomatkustajien oikeuksien laajan tulkinnan vaatimuksen sekä vahinkoa kärsineiden matkustajien ja heidän oikeusseuraajiensa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa yhteen sopimatonta evätä matkustajalta, jolla on tämän asetuksen 7 artiklan 1 kohdan perusteella oikeus korvaukseen, mahdollisuus vaatia tämän korvauksen maksamista kansallisessa valuutassa, joka on käytössä hänen asuinpaikassaan.
- 32 Kolmanneksi on syytä todeta, että edellä esitetty huomioon ottaen korvauksen maksaminen kansallisessa valuutassa, joka on käytössä asianomaisten matkustajien asuinpaikassa, edellyttää väistämättä euron muuntamista täksi valuutaksi.
- 33 Koska asetuksessa N:o 261/2004 ei lausuta tältä osin mitään, muuntamisen toteuttamistavan ja myös siihen sovellettavan vaihtokurssin vahvistamisen osalta on tukeuduttava edelleen jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön edellyttäen, että vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudatetaan.
- 34 Näiden seikkojen perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että matkustaja, jonka lento on peruutettu tai viivästynyt pitkäaikaisesti, tai hänen oikeusseuraajansa voi vaatia tässä säännöksessä tarkoitettua korvauksen maksamista sellaisessa kansallisessa valuutassa, joka on käytössä hänen asuinpaikassaan, niin että mainittu säännös on esteenä jäsenvaltion säännöstölle tai oikeuskäytännölle, jonka mukaan matkustajan tai hänen oikeusseuraajansa tässä tarkoituksessa esittämä vaatimus hylätään yksin siitä syystä, että hän on ilmaissut vaatimuksen tässä kansallisessa valuutassa.

Oikeudenkäyntikulut

- 35 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 261/2004 ja erityisesti sen 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että matkustaja, jonka lento on peruutettu tai viivästynyt pitkäaikaisesti, tai hänen oikeusseuraajansa voi vaatia tässä säännöksessä tarkoitetun korvauksen maksamista sellaisessa kansallisessa valuutassa, joka on käytössä hänen asuinpaikassaan, niin että mainittu säännös on esteenä jäsenvaltion säännöstölle tai oikeuskäytännölle, jonka mukaan matkustajan tai hänen oikeusseuraajansa tässä tarkoituksessa esittämä vaatimus hylätään yksin siitä syystä, että hän on ilmaissut vaatimuksen tässä kansallisessa valuutassa.

Allekirjoitukset